

בַּרְת עֵין

דבר השוה
לכל נפש

אידיש

גליזן נז • שנה ב
פרשת ראה
תשפ"ד

פארווארט

דער מהרש"ם פון ברעזאן האט פארציילט אז זיין זיידע פלעגט זיך פירן צו געבן מעשר אויך אויף די געלט וואס ער האט דערלייגט, ווייל חייב אדם לסבך על הרעה כשם שמבדך על הטובה, וו דארף ער דאך געבן מעשר אויך אויף דעם. ענליך ווערט געברענגט פון הרח"ק ר' מאיר פון פרעמישלאן וואס ער האט געטייטשט די פסוק 'רפאה נפשי כי חטאתי לך' א משל אז א ארימאן וואס איז געווען שולדיג אסאך געלט פאר א עושר און איז געווען ל"ע נישט געזונט האט ער געשיקט זאגן דעם עושר ער זאל אים געבן געלט פאר א דאקטער אזוי וועט ער קענען זיין געזונט און אים באצאלן.

אזוי זאגן אונז צום באשעפער 'רפאה נפשי' הייל אונז אויס ווייל 'חטאתי לך' און אונז דארפן תשובה טאן.

די דאזיגע צוויי געדאנקען ווערן ערקלערט אין די קומענדיגע תורה פונעם בת עין אז אונז דארפן דאנקען דעם באשעפער און וויסן אז אלעס איז זיין חסד, אבער השי"ת וויל אונז זאלן באקומען שכר אויף די וועלט כדי אונז זאלן האבן הרחבת הדעת און אים דינען מיט א הרחבה. ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה

פֿרַשַׁת רֵאָה

תוכן הדרוש

[א] לשון הפסוק. / עטליכע דיוקים אין די פסוק. / צו פארשטיין מאמרי חז"ל אויף די פסוק עֶשֶׂר תַּעֲשֶׂה.

[ב] א טייטש פון זיין טאטען אויף 'רֵאָה אֲנִכִּי'. / דורך ענוה איז מען זוכה צו באקומען שכר אויף די וועלט. / די חסד אז השי"ת באצאלט אויך די שטראף אויף די וועלט. די מעלה צו מקבל זיין שכר אויף די וועלט. / פשט אין די מאמרי חז"ל אויף עֶשֶׂר תַּעֲשֶׂה.

[ג] די ענטפער אויף די קשיא פארוואס שטייט א לשון יחיד. / דורך קבלת עול מלכות שמים קומט מען צו בחינת ענוה. / ראה 'אנכי' נתן לפניכם 'היום ברכה'.

[ג] פשט אין פסוק עֶשֶׂר תַּעֲשֶׂה. / פשט אין די ווערטער פונעם אור החיים הקדוש

[א]

לשון הפסוק

רֵאָה אֲנִכִּי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וְגו' זעה און טראכט אריין איך געב פאר אייך היינט א בענטשונג [און א שעלטונג].

אֶת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ וְגו'.

די בענטשונג וועט קומען דורך דאס וואס איר וועט צוהערן [צו]

די מצוות פון דעם אייבערשטן ענקער באשעפער וואס איך באפעהל אייך היינט. וְהִקְלָלָה אִם לֹא וְגו'. און די שעלטונג וועט קומען אויב איר וועט נישט צוהערן [צו די מצוות פון דעם אייבערשטן אייער גאט וכו'].

א. די לשון הפסוקים זענען: רֵאָה אֲנִכִּי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וְהִקְלָלָה. אֶת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת ד' אֲלֵכֶם אֲשֶׁר אֲנִכִּי מִצְוָה אֶתְכֶם הַיּוֹם. וְהִקְלָלָה אִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹת ד' אֲלֵכֶם וְגו'.

עטליכע דיוקים אין די פסוק

וַיֵּשׁ לְדָקֶק שְׁאֵמֶר בַּתְּחֵלָה 'רָאָה' לְשׁוֹן יְחִיד אֹן
מִעַן דָּאָרְף פֿארשטיין אַז אין אַנפֿאַנג זאָגט די פֿסוק
'רָאָה' זעה – א' לְשׁוֹן יְחִיד' אזוי ווי מִעַן רעדט צו אַן
איינצעלנעם מענטש, וּמִסִּיִּים 'לְפָנֶיכֶם' און די פֿסוק ענדיגט
צו 'לפֿניכֶם' – פֿאַר עַנֶּק, לְשׁוֹן רַבִּים א' לְשׁוֹן רַבִּים וואס
מִעַן רעדט צו אַסאַך מענטשן, וְהָיָה לִיָּה לְמִימֶר 'רָאוּ'
לְשׁוֹן רַבִּים און לכאורה וואלט ווען די פֿסוק געדארפט
זאָגן 'ראו' – 'זעהסט' וואס איז א' לְשׁוֹן רַבִּים'.

עוֹד אֹמְרוּ אֶצֶל הַבְּרָכָה 'אֲשֶׁר' אױך דאָרף מִעַן
פֿארשטיין אַז בײ די בִּרְכָּה שטייט (אֲשֶׁר) 'וואס' איר
וועט צוהערן, וְאֶצֶל הַקִּלְלָה נֹאמֶר 'אִם' לֹא תִשְׁמְעוּ אֹן
בײ די קללה שטייט (אִם) 'אויב' איר וועט נישט צוהערן.

גַּם לְפָרֵשׁ מִלֵּת 'אַנְכִי' אױך דאָרף מִעַן פֿארשטיין
די ווארט 'אנכי'.

צו פארשטיין מאמרי חז"ל אויף די פסוק עֶשֶׂר תַּעֲשֶׂר

גַּם לְפָרֵשׁ מַה שְׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (תענית ט.) עֶשֶׂר בְּשָׁבִיל שְׁתַּתַּעֲשֶׂר אױך דאָרף מִעַן פֿארשטיין וואס חז"ל
האָבן גע'דרש'נט אויף די פֿסוק אין די וואכענדיגע סדרה 'עֶשֶׂר תַּעֲשֶׂר' דרש'ענען זיי עֶשֶׂר 'גיב מעש'ר' כדי
בְּשָׁבִיל שְׁתַּתַּעֲשֶׂר 'דו זאלסט רייך ווערן'.

וּבִמְדָּרֵשׁ (תנחומא בפרשתן פ"ח) אִתָּא: עֶשֶׂר בְּשָׁבִיל שְׁתַּתַּחֲסֶר און אין מדרש תנחומא שטייט א גירסא:
עֶשֶׂר 'גיב מעש'ר' - בְּשָׁבִיל שְׁתַּתַּחֲסֶר 'כדי ס'זאל דיר פעלן'.

נוֹסָחָא אַחֲרֵינָא: א אנדערע נוסח אין מדרש דרש'נט די פֿסוק אויף די וועג: בְּשָׁבִיל שְׁלֹא תַתַּחֲסֶר גִּיב מעש'ר
'כדי ס'זאל דיר נישט פעלן'.

[ב]

א טייטש פון זיין טאטען אויף 'רָאָה אֲנִי'

הִנֵּה שְׁמַעְתִּי מֵאֲבִי זַלְלָה"ה פִּירוּשׁ עַל 'רָאָה אֲנִי' איך האב געהערט פון מיין טאטען זכרוננו לברכה א פשט
אויף די פֿסוק 'רָאָה אֲנִי', הִינֵּה בְּשָׁבִיל דִּיבּוֹר 'אַנְכִי' שְׁשִׁמְעוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה (מכות כד.) יְהֵא הַקִּיבּוּל שְׁכֵר בְּעוֹלָם
הָיָה דאס מיינט אז וועגן די דִּיבּוֹר 'אֲנִי' וואס מִעַן האט געהערט פון באשעפער אליין וועט מִעַן באקומען שכר
אויף די וועלט.

ב. די ווארט 'אשר' הערט זיך ווי א זיכערע זאך, אזוי ווי די תורה זאגט 'וואס איר גייט צוהערן', און ביי א קללה נוצט די תורה די לשון
'אם' אויב איר וועט ח"ו נישט צוהערן. און לכאורה אויב די תורה וויל אונז זאגן אז ס'איז א בחירה פונעם מענטש וואלט ווען די תורה
געדארפט נוצן די זעלבע לשון ביי ביידע אויסוואלן פון 'ברכה' און 'קללה'.

ג. וואס געווענליך נוצט די תורה די לשון פון 'אני'.

ד. די גמרא דארט זאגט: ואמר רבי יוחנן מאי דכתיב (דברים יד, כב) 'עֶשֶׂר תַּעֲשֶׂר' [און נאך האט ר' יוחנן געזאגט וואס איז פשט אין די פסוק
'עֶשֶׂר תַּעֲשֶׂר'] עֶשֶׂר בְּשָׁבִיל שְׁתַּתַּעֲשֶׂר [עֶשֶׂר] גִּיב מעש'ר 'כדי ששתעש'ר' כדי דו זאלסט רייך ווערן].

ה. מיט די דאזיגע טייטש וועט פארענטפערט ווערן די דריטע קשיא פונעם בת עין פארוואס די תורה נוצט דא די לשון 'אנכי', און דאס איז
ווייל די תורה איז אונז דא מרמז צו די דִּיבּוֹר פון 'אנכי השם אלקיך', אבער דער בת עין וועט אויך נוצן די בחינה אלץ א הקדמה צו די
בחינה אז אונז דארפן אז השל"ת זאל אונז געבן שכר אויך אויף די וועלט, ווי עס ווייטער ערקלערט ווערן באריכות.

היינו 'היום' און דאס איז וואס די פסוק זאגט אַנכי
נותן לפניכם 'היום' - 'וואס איז גיב פאר אייך היינט'
וואס מיט די ווארט היום איז די תורה מרמז אויף די
שכר וואס מען באקומט אויף די וועלט.
עד כאן מאַבי זללה"ה ביז דא וואס איך האב געהערט
פון מיין טאטען זכרוננו לברכה.

דורך ענוה איז מען זוכה צו באקומען שכר אויף די וועלט

והנה על ידי בחינת ענוה און דורך די בחינה פון ענוה,
בשהאדם משפיל את עצמו בבחינת אנכי עפר ואפר עד
שאינו תופס מקום אצלו כלל ווען א מענטש האלט זיך
אזוי קליין און איז אין די בחינה פון עפר ואפר (שטויב
און אש), על ידי זה גם הקב"ה בביכול מצמצם את עצמו
להשפיע כל טוב בעולם הזה איז דורך דעם איז זיך אויך
השי"ת מצמצם (מדה כנגד מדה) אראפצוקומען און צו משפיע
זיין אויף אים אלעס גוטס אויף די וועלט.

הקבול שִׁכָּר בעולם הזה היינו 'היום', עד כאן מאַבי
זללה"ה.

והנה על ידי בחינת ענוה, בשהאדם משפיל את עצמו
בבחינת אנכי עפר ואפר עד שאינו תופס מקום אצלו כלל,
על ידי זה גם הקב"ה בביכול מצמצם את עצמו להשפיע
כל טוב בעולם הזה, וגם אפילו אם חס ושלום נגזרה איזה
עונש על האדם בעבור חטאיו, גם כן משלם לו בעולם
הזה, כדי להורישו לעולם הבא.

כי יפה שעה אחת קורת רוח בעולם הבא מכל חיי עולם
הזה, ובודאי מה טוב שיקבל עונשו בעולם הזה, ויהיה
נקי בעולם הבא.

ב. וראה להלן ד"ה או יאמר אנכי שהביא רבינו דברי אביו
באריכות: ושמעתי בשם אבי זללה"ה שהקשה והא כתיב
(ויקרא יט, יג) 'לא תלין פעולת שכיר', ותיך שעל פי הדין
(ח"מ סימן שלט ס"ה) השוכר ע"י שליח אינו עובר, א"כ לפי
זה שהתורה ניתנה ע"י משה אינו חייב על לא תלין. אמנם
כל זה בשאר התורה, אבל אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה
שמענו, ולא ע"י שליח, א"כ יהיה חייב בלא תלין, ועל זה
אמר הכתוב 'ראה אנכי נותן' וגו', ר"ל אני נותן שכר בעבור
אנכי נשנתי בעצמי, וחייב אני ליתן בעולם הזה, עכ"ל זללה"ה.

ג. אבות פ"ד מ"ז.

די חסד אז השי"ת באצאלט אויך די שטראף אויף די וועלט

וגם אפילו אם חס ושלום נגזרה איזה עונש על האדם בעבור חטאיו און אפילו חס ושלום עס איז נגזר געווארן
א שטראף אויף א מענטש וועגן זיינע זינד, גם כן משלם לו בעולם הזה באצאלט אים אויך דער באשעפער די
שטראף אויף די וועלט, כדי להורישו לעולם הבא נאר כדי אים צו געבן זיין חלק אין עולם הבא.

כי יפה שעה אחת קורת רוח בעולם הבא מכל חיי עולם הזה וייל ס'איז בעסער איין שעה הנאה אין עולם
הבא מער פון די אלע הנאות אין די גאנצע לעבן אין עולם הזה, ובודאי מה טוב שיקבל עונשו בעולם הזה און
אוודאי איז בעסער ער זאל מקבל זיין אלע זיינע שטראפן אויף די וועלט, ויהיה נקי בעולם הבא און ער וועט
זיין ריין אין עולם הבא.

1. ווייטער אין פרשה ד"ה או יאמר אנכי ברענגט די בת עין די ווארט פון זיין טאטען באריכות: ושמעתי בשם אבי זללה"ה [אין האב געהערט
אין נאמן פון מיין טאטען ז"ל] שהקשה והא כתיב (ויקרא יט, יג) 'לא תלין פעולת שכיר' [וואס ער האט געפרעגט אז עס שטייט דאך אין די
תורה 'לא תלין פעולת שכיר' אז מען טאר נישט איבערנעכטיגן די באצאלונג פונעם ארבעטער, נאון ארוואס באצאלט נישט דער באשעפער די שכר אויף
די וועלט].

ותיך שעל פי הדין (ח"מ סימן שלט ס"ה) השוכר ע"י שליח אינו עובר [און ער האט געענטפערט אז לויט די הלכה אז איינער דינגט א ארבעטער
דורך א שליח איז ער נישט עובר אויף 'כל תלין' אויב ער באצאלט נישט די זעלבע טאג]. א"כ לפי זה שהתורה ניתנה ע"י משה אינו חייב
על לא תלין [אין אויב אזוי לויט דעם אז די תורה איז געגעבן געווארן דורך א שליח - משה רבינו - איז דער באשעפער נישט מחוייב
צו באצאלן די זעלבע טאג].

אמנם כל זה בשאר התורה [אבער דאס איז נאר ביי אלע אנדערע מצוות פון די תורה]. אבל אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו [אבער
די מצוות פון 'אנכי' און 'לא יהיה לך' האבן אונז געהערט נאר פון באשעפער אליין], ולא ע"י שליח [און נישט דורך א שליח]. א"כ יהיה
חייב בלא תלין [און אויב אזוי איז דער באשעפער מחוייב מיט די מצווה פון 'לא תלין' - נישט איבערנעכטיגן די שכר], ועל זה אמר הכתוב
'ראה אנכי נותן וגו' [און דערפאר זאגט די פסוק 'ראה אנכי נותן'], ר"ל אני נותן שכר בעבור אנכי נשנתי בעצמי [דאס מיינט צו זאגן אז
איך גיב שכר צוליב וואס 'אנכי' איך האב אליין געגעבן די מצווה], וחייב אני ליתן בעולם הזה [און איך בין מחוייב צו געבן די שכר אויף
די וועלט]. עד כאן דבריו זללה"ה.

2. ווי עס שטייט אין פרקי אבות (פ"ד מ"ה) ממילא פארשטייט מען אז אפילו ווען א מענטש באקומט א שטראף אויף די וועלט איז עס אויך
נאר צוליב השי"ת חסד צו אים.

אַמנם צִרִיךְ לִהְיוֹן מֵאִי מַעֲלִיזָתָא בְּקִיבּוּל שְׂכָר בְּעוֹלָם הָזֶה
עַל דִּיבּוּר 'אַנכִי', הָלֹא מֵה טוֹב לְקַבֵּל הַשְּׂכָר בְּעוֹלָם הָבֵא,
עוֹלָם הַקַּיִים, וְלֹא בְּעוֹלָם הָעוֹבֵר.

רַק הַעֲנִין הוּא שְׂצָרִיכִים דַּעַה מְיוּשָׁבֵת לְעִבּוּדֵת הַבוּרָא
בְּרִידָה הוּא, וְצִרִיךְ עַל כָּל פְּנִים אֵיזֶה קִיבּוּל שְׂכָר בְּעוֹלָם הָזֶה,
כְּדֵי שִׁיְהִיָּה לוֹ דַּעַה מְיוּשָׁבֵת לְעִבּוּדֵת הַבוּרָא בְּרִידָה הוּא.

וְעַל זֶה רָמְזוּ חו"ל בְּאַמְרָם עֶשֶׂר בְּשִׁבְלֵי שְׁתַּתְעֲשֶׂר,
שְׁלֹכָאוּרָה הוּא פְּלֵא לַעֲשׂוֹר עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרָם, רַק שְׁוָהוּ
רִשְׁאֵי שְׁיִרְצָה הָאָדָם לְקַבֵּל פָּרָם שְׁתַּתְעֲשֶׂר, בְּכֵדִי שִׁיְהִיָּה לוֹ
רִיחַ וְהִרְחַבֵּת הַלֵּב לְעִבּוּדֵת הַבוּרָא בְּרִידָה הוּא.

וּבְמִדְרָשׁ אֵיתָא עֶשֶׂר בְּשִׁבְלֵי שְׁלֹא תִתְחַסֵּר, הֵינִי שְׁלֹא
יִחְסַר לוֹ הַפְּרָנְסָה וְלֹא יוֹכַל לְעִבּוֹד אֶת הַבוּרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ
חַס וְשָׁלוֹם.

וְנוֹסְחָא אַחֲרֵינָא בְּשִׁבְלֵי שְׁתַּתְחַסֵּר, הֵינִי שִׁיְהִיָּה לָבוּ פְּנוֹ
שְׁבִין בְּעִצְמוֹ חֲסְרוֹנוֹתַי וְשִׁפְלוּתוֹ.

וְזֶה שְׁנֶאֱמַר 'רָאָה אֲנִי', לְשׁוֹן יְחִיד, פִּירוּשׁ שְׁהַקְבֵּה
מִזְהִיר לְכָל יְחִיד, 'רָאָה' שְׁתַּזְהֵר בְּבַחֲנֵית 'אַנכִי', הֵינִי שְׁלֹא

די מעלה צו מקבל זיין שכר אויף די וועלט

אַמנם צִרִיךְ לִהְיוֹן מֵאִי מַעֲלִיזָתָא בְּקִיבּוּל שְׂכָר בְּעוֹלָם
הָזֶה עַל דִּיבּוּר 'אַנכִי' אַבער אונז דארפן פארשטיין וואס
איז די אויפטוה פון באקומען די שכר אין עולם הזה
אויף די דיבור פון 'אנכי', הלא מה טוב לקבל השכר
בעולם הבא ס'איז דאך אסאך בעסער צו באקומען שכר
אין עולם הבא, עולם הקיים וואס יענע וועלט איז דאך
א 'וועלט וואס שטייט פאר אייביג', וְלֹא בְּעוֹלָם הָעוֹבֵר
און נישט אויף די וועלט וואס גייט אריבער.

רַק הַעֲנִין הוּא שְׂצָרִיכִים דַּעַה מְיוּשָׁבֵת לְעִבּוּדֵת הַבוּרָא
בְּרִידָה הוּא נֹאֵר דִּי זֶאך איז אז מען דארף א רוהיגע געוויסן
צו קענען דינען דעם באשעפער, וְצִרִיךְ עַל כָּל פְּנִים אֵיזֶה
קִיבּוּל שְׂכָר בְּעוֹלָם הָזֶה און מען דארף כאטש באקומען
עפעס שכר אויף די וועלט, כְּדֵי שִׁיְהִיָּה לוֹ דַּעַה מְיוּשָׁבֵת
לְעִבּוּדֵת הַבוּרָא בְּרִידָה הוּא כְּדֵי עַר זַאל הָאֵבן א רוהיגע
און אויסגערוהטע געוויסן צו דינען דעם באשעפער.

פשט אין די מאמרי חז"ל אויף עשר תעשר

וְעַל זֶה רָמְזוּ חו"ל בְּאַמְרָם עֶשֶׂר בְּשִׁבְלֵי שְׁתַּתְעֲשֶׂר און אויף דעם גאנג האבן אונזערע חכמים זכרונם לברכה
מִרְמָז געווען ווען זיי האבן געזאגט 'גיב מעשר כדי זאלסט רייך ווערן'.

שְׁלֹכָאוּרָה הוּא פְּלֵא לַעֲשׂוֹר עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרָם ווייל לכאורה איז עס א פלא אז מען זאל מעשר'ן כדי צו
באקומען שכר דערויף.

רַק שְׁוָהוּ רִשְׁאֵי שְׁיִרְצָה הָאָדָם לְקַבֵּל פָּרָם שְׁתַּתְעֲשֶׂר נֹאֵר דִּי עֲנִטְפֵּר איז אז דאס איז מותר פאר א מענטש צו
וועלן באקומען שכר אויף זיין מעשר'ן כדי ער זאל רייך ווערן, בְּכֵדִי שִׁיְהִיָּה לוֹ רִיחַ וְהִרְחַבֵּת הַלֵּב לְעִבּוּדֵת הַבוּרָא
בְּרִידָה הוּא ווייל דורך זיין רייך ווערן וועט ער האבן א רוהיגקייט און א ברייטע הארץ צו דינען דעם באשעפער.
וּבְמִדְרָשׁ אֵיתָא: עֶשֶׂר בְּשִׁבְלֵי שְׁלֹא תִתְחַסֵּר און די גירסא אין מדרש איז עֶשֶׂר 'גיב מעשר' כדי ס'זאל דיר
נישט פעלן.

הֵינִי שְׁלֹא יִחְסַר לוֹ הַפְּרָנְסָה וְלֹא יוֹכַל לְעִבּוֹד אֶת הַבוּרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ חַס וְשָׁלוֹם דאס מיינט אז ער זאל געבן
מעשר מיט די כוונה אז ס'זאל אים נישט פעלן קיין פרנסה וואס צוליב דעם וועט ער חס ושלום נישט קענען
דינען דעם באשעפער אזוי ווי מען דארף.

וְנוֹסְחָא אַחֲרֵינָא: בְּשִׁבְלֵי שְׁתַּתְחַסֵּר און די אנדערע גירסא אין מדרש איז (עשר 'גיב מעשר') כדי ס'זאל דיר פעלן.
הֵינִי שִׁיְהִיָּה לָבוּ פְּנוֹי שְׁבִין בְּעִצְמוֹ חֲסְרוֹנוֹתַי וְשִׁפְלוּתוֹ דאס מיינט אז זיין הארץ זאל זיין רוהיג און אפען און
דורך דעם זאל ער אליין פארשטיין זיינע אייגענע פעלערן און זיינע שוואכקייטן.

[ג]

די ענטפער אויף די קשיא פארוואס שטייט א לשון יחיד

וְזֶה שְׁנֶאֱמַר 'רָאָה אֲנִי' לְשׁוֹן יְחִיד און פאר דעם שטייט אין פסוק 'רָאָה אֲנִי' א לשון יחיד.

פִּירוּשׁ שְׁהַקְבֵּה מִזְהִיר לְכָל יְחִיד דאס מיינט אז דער אייבישטער ווארנט אן 'יעדן איינציגן', 'רָאָה' שְׁתַּזְהֵר
בְּבַחֲנֵית 'אַנכִי' זעה דו זאלסט אכטונג געבן אין די בחינה פון 'אנכי', הֵינִי שְׁלֹא תִסִּיחַ דַּעַתְךָ מִדִּבּוּר 'אַנכִי ה'

אַלְהִיָּה דַּאס מײַנט דו זאַלסט נישט אוועקנעמען דיין מחשבה פון די דיבור 'אנכי השם אלקיך', שְׁיִהְיֶה תְּמִיד עֲלֶיךָ עול מלכות שְׁמַיִם ס'זאל שטענדיג זיין אויף דיר קבלת עול מלכות שמים.

דורך קבלת עול מלכות שמים קומט מען צו בחינת ענוה

וְזָה יְהִי לִּי בַּחֲנִית 'אֲנֹכִי עֹפֵר וְאֹפֵר' (בראשית יח, כז) און מיט דעם וועט דער מענטש האבן די בחינה פון ענוה וואס אברהם אבינו האט געזאגט (ווען נישט דעם באשעפערס רחמנות) איך וואלט געקענט זיין 'עפר ואפר' (שטויב און אש), בְּחִיַּת 'אֲנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ' (תהלים כב, די בחינה וואס דוד המלך זאגט 'און איך בין ווי א ווארעם און נישט ווי א שטאקע מענטש', שְׁהוּא בְּחִיַּת עֲנוּהָ וואס דאס איז די בחינת ענוה.

ראה 'אנכי' נתן לפניכם 'היום ברכה'

וְעַל יְדֵי בְּחִיַּת עֲנוּהָ תִּמְשִׁיךְ עַל הָעוֹלָם 'הַיּוֹם בְּרָכָה' און דורך די בחינה פון ענוה וועסטו ממשיך זיין אויף די וועלט וואס הייסט 'היום' - א ברכה, עַל הָעוֹלָם הַזֶּה דְּוִקָּא 'אויף די וועלט' דווקא (און נישט ווארטן אויף יענע וועלט).

די ענטפער אויף די שינוי לשון פון 'אשר תשמעו' און 'אם'

'אֲשֶׁר תִּשְׁמָעוּ הִינְנִי כְּדִי שֶׁתּוּכַל לְשָׁמָע' די פסוק וואס איר וועט צוהערן דאס מיינט כדי עטס אלטס קענען צוהערן, וְלֹא נֶאֱמַר 'אם' לְשׁוֹן תִּנְאִי און ס'שטייט נישט אין פסוק אַם וואס איז א לשון פון א תנאי.

כִּי עַל יְדֵי בְּחִיַּת אֲנֹכִי ווייל דורך די בחינת 'אנכי', בְּחִיַּת שְׁפִלּוֹת הַנֶּ"ל וואס איז די אויבענדערמאנטע בחינה פון ענוה, בְּוודאי תּוּכַל לְשָׁמָע אַתְּ כָּל הַמִּצְוֹת בְּלִב וְדַעַת מְיוֹשָׁבֶת וועסט עטס אוודאי קענען צוהערן אלע מצוות מיט א רוהיגע און באזעצענע הארץ און מוח.

אַבֵּל אֶצֶל הַקְּלָלָה נֶאֱמַר 'אם' אבער ביי די קללה שטייט א לשון 'אם' וואס מיינט אויב, לְשׁוֹן סִפְּקָא א לשון פון א תנאי און א ספק.

[ד]

פשט אין פסוק עשר תעשר

וְזָהוּ עֶשֶׂר תַּעֲשֶׂר בְּשִׁבְלִי שֶׁתַּעֲשֶׂר און דאס האבן חז"ל געמיינט צו זאגן אז זאלסט מקיים זיין עֶשֶׂר תַּעֲשֶׂר כדי זאלסט רייך ווערן.

- ח. און מיט דעם איז פארענטפערט די ערשטע קשיא פונעם בת עין, פארוואס פאנגט די פסוק אן 'ראה' א לשון יחיד און ענדיגט צו די פסוק 'לפניכם' א לשון רבים. ווייל פון אנפאנג רעדט די תורה צו יעדן איינעם פון אונז באזונדער אז אונז זאלן מקבל זיין אויף זיך עול מלכות שמים בשלימות. און דערפאר זאגט די תורה 'ראה אנכי', און דערנאך רעדט די פסוק וועגן דעם באשעפער אז דורכדעם וואס איר וועט צוקומען צו בחינת ענוה דעמאלסט וועט דער באשעפער שוין דארפן באצאלן פאר ענק שכן 'לפניכם היום' נאך אויף די וועלט, א ברכה.
- ט. אזוי ווי דער בת עין ברענגט אויבן אז דורך דעם וואס דער מענטש האט אין זיך די בחינת ענוה וועט השי"ת זיך פירן מיט אים מדה כנגד מדה און אים באצאלן די שכן אויף די וועלט.
- י. ווייל דורך ענוה איז דאך א מענטש זוכה צו באקומען שכן אויף די וועלט און אז מען וועט האבן הרחבת הדעת קען דער מענטש פאר זיכער צו הערן צום באשעפער.

בְּחִינַת יו"ד, שְׁמֵרְמוּ לְבַחֲמֵינָה עֲנֵה, כְּדֵאִיתָא בּוֹהֵר הַקְדוּשׁ (ח"ג קצא) יו"ד נִקְדָּה קִטְנָה וְשַׁחֲרָה דְלִית בַּה חִוּרָא קָלָל.

וְהוּוּ עֲשֵׂר תַעֲשֵׂר, הֵינּוּ שִׁיחָה לְךָ בְּחִינַת עֲשֵׂר, בְּחִינַת יו"ד, בְּחִינַת עֲנֵה, וְעַל יְדֵי זֶה תִּתְעַשֵּׂר.

שִׁיחָה לְךָ עֲשֵׂר פְּעָמִים עֲשֵׂר, הֵינּוּ מֵאָה בְּרֻכּוֹת, כְּמֵאמֶר חז"ל (מנחות מג:) אֵל תִּקְרִי מָה אֶלָּא מֵאָה, הֵינּוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת מָה דְּיוֹקָא יְהִיָּה לְךָ מֵאָה בְּרֻכּוֹת כְּנ"ל.

וְכֵדֵאִיתָא בְּאוּר חַחִים (שמות לד, כט) עַל יְדֵי טִיפַת דִּיז' שְׁנֵשְׂאָר בְּקוֹלְמוֹס, הֵינּוּ שְׁלָא כְּתַב מֹשֶׁה עָנֹו כִּי־ד' בְּמִלּוּאָה, עַל יְדֵי זֶה לְקַרְנֵי הוֹר'.

ד. בּוֹהֵר"ק שם: דְּלֵא אֲתַחֲזִיאת מִינָה אֵלָא זַעֲרִיז דְּנִקְדָּה חֲדָא, וּמֵאִי אִהִי י', כְּדִין אֲתַכְסִיָּא מְכַל חִילִין וּמִשְׁרִין דִּילֵה, וְאִהִי אֲמִירַת שַׁחֲרָה אֲנִי, דְּלִית בַּת דָּא חִוּרָא בְּגוּוּיָה כְּשָׂר אֲתוּנֹו, וְדָא שַׁחֲרָה אֲנִי כו'. וְרָאה מִשְׁכ"כ רַבִּינוּ בְּפִרְשֵׁת בִּלְק ד"ה יזל מִים: עַל דְּרַךְ דֵּאִיתָא בּוֹהֵר הַקְדוּשׁ (ח"ג קצא א) עַל פְּסוּק (שיר השירים א ה) שַׁחֲרָה אֲנִי וְנֹאחַ, י' דְּלִית בִּיה חִוּרָא כִּלְל, פִּי־ הֵיא בְּחִינַת עֲנֵה שֶׁאֵין רֹאה בְּעַצְמוֹ שׁוֹם לִבּוֹן וּמַעְלָה מְרֻב שְׁפִלּוּתוֹ בְּקֻרְבּוֹ.

ה. בְּגַמ' שם: תְּנִיָּא הִיָּה רַבִּי מֵאִיר אֲמִיר אֲמִיר חַיִּיב אָדָם לְבָרַךְ מֵאָה בְּרֻכּוֹת כִּכְל יוֹם, שְׁנֵאמֶר (דברים י יב) 'זַעֲתָה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שׁוֹאֵל מַעֲמָךְ' [מָה ה' אֱלֹהֶיךָ גו', קִרִּי בִיָּה מֵאָה, רש"י].

ו. וְהוּוּ שַׁעַל יְדֵי יו"ד בְּחִינַת 'מָה' בְּחִינַת עֲנֵה, זֹכִים ל"מֵאָה"

רְמִזּוֹ לְבַחֲמֵינָה עֲשֵׂר" וְהָאֵבן מִרְמִזּוֹ גַעְוֹעֵן מִיט דַּעַם צוֹ דִּי בַחֲמֵה פֻּן 'עֲשֵׂר' - צַעְהָן, בְּחִינַת יו"ד א בַּחֲמֵה פֻּן א' י', שְׁמֵרְמוּ לְבַחֲמֵינָה עֲנֵה וְהָאֵבן דִּי י' אִזּוֹ מִרְמִזּוֹ צוֹ דִּי בַחֲמֵה פֻּן עֲנֵה, כְּדֵאִיתָא בּוֹהֵר הַקְדוּשׁ (ח"ג קצא) יו"ד נִקְדָּה קִטְנָה וְשַׁחֲרָה דְלִית בַּה חִוּרָא קָלָל" אִזּוֹ וְוִי עַס שְׁטִיט אִין זֹהֵר הַקְדוּשׁ אִזּוֹ דִּי אֹת י' אִזּוֹ א קִלְיִנַע אֹן שׁוּאֲרַצַּע פִּינְטֵל וְהָאֵבן הָאֵט נִשְׁט קִין וְוִיִּס אִין זִיךְ.

וְזֹהוּ 'עֲשֵׂר תַעֲשֵׂר' אֹן דָּאס אִזּוֹ פִּשְׁט וְהָאֵבן דִּי פִּסּוּק זָאגט דִּי דַאפֶּעֲלַט לֶשׁוֹן פֻּן עֲשֵׂר תַעֲשֵׂר.

הֵינּוּ שִׁיחָה לְךָ בְּחִינַת עֲשֵׂר דָּאס מֵיִינֵט זָאֵלֶסֶט הָאֵבן דִּי בַחֲמֵה פֻּן עֲשֵׂר (צַעְהָן), בְּחִינַת יו"ד וְהָאֵבן אִזּוֹ א בַּחֲמִינַת 'י', בְּחִינַת עֲנֵה וְהָאֵבן אִזּוֹ מִרְמִזּוֹ אוּיָף דִּי בַחֲמִינַת עֲנֵה, וְעַל יְדֵי זֶה תִּתְעַשֵּׂר אֹן דּוֹרַךְ דַּעַם וְעַסְטוֹ רִיִּין וְוַעֲרִין.

שִׁיחָה לְךָ עֲשֵׂר פְּעָמִים עֲשֵׂר" וְוִיִּל דּוֹ וְעַסְטֵט הָאֵבן צַעְהָן מֵאֵל צַעְהָן, הֵינּוּ מֵאָה בְּרֻכּוֹת וְהָאֵבן דָּאס מֵיִינֵט דִּי הִנְדַּעֲרֵט בְּרֻכּוֹת.

כְּמֵאמֶר חז"ל (מנחות מג:) אֵל תִּקְרִי מָה אֶלָּא מֵאָה" אִזּוֹ וְוִי חז"ל זָאגן אוּיָף דִּי פִּסּוּק וְעָתָה יִשְׁרָאֵל מָה ד' אֶלְקִיךָ שְׁאֵל מַעֲמָךְ אִזּוֹ מַעַן לִיַּעֲנֵט נִשְׁט דִּי וְוִירַט מָה נֹאֵר מֵאָה (הִנְדַּעֲרֵט) - אִזּוֹ הַשִּׁי"ת בַּעַט פֻּן דִּיר דִּי הִנְדַּעֲרֵט בְּרֻכּוֹת.

הֵינּוּ עַל יְדֵי בְּחִינַת מָה דְּיוֹקָא יְהִיָּה לְךָ מֵאָה בְּרֻכּוֹת כְּנ"ל וְהָאֵבן דָּאס מֵיִינֵט וְוִי אוּיַבַּעֲנַדֶּרמָאנֶט אִזּוֹ דּוֹרַךְ דִּי בַחֲמֵה פֻּן מָה וְהָאֵבן מֵיִינֵט עֲנֵה וְוַעֲט דַּעַר מַעַנְטֶשׁ זֹכָה זִיִּין צוֹ דִּי מֵאָה בְּרֻכּוֹת.

פִּשְׁט אִין דִּי וְעַרְטַעַר פֻּנַּעַם אֹר חַחִים הַקְדוּשׁ

וְכֵדֵאִיתָא בְּאוּר חַחִים (שמות לד, כט) עַל יְדֵי טִיפַת דִּיז' שְׁנֵשְׂאָר בְּקוֹלְמוֹס אֹן אִזּוֹ וְוִי עַס שְׁטִיט אִין סִפֵּר אֹר חַחִים הַקְדוּשׁ אִזּוֹ דּוֹרַךְ דִּי טֵרַאפ טִינֵט וְהָאֵבן אִזּוֹ אִיבַעֲרַעֲבִלִיבִין אִין מֹשֶׁה רַבִּינוּס פַּעֲדַעַר, הֵינּוּ שְׁלָא כְּתַב מֹשֶׁה עָנֹו כִּי־ד' בְּמִלּוּאָה וְהָאֵבן דָּאס מֵיִינֵט דִּי טֵרַאפ טִינֵט וְהָאֵבן אִזּוֹ גַעֲבִלִיבִין אִין פַּעֲדַעַר צוֹלִיב וְהָאֵבן מֹשֶׁה רַבִּינוּ הָאֵט נִשְׁט אֲרוּסִגַּעֲשִׁרִיבִין דִּי וְוִירַט 'עֲנֵה' מִיט א' י' (עֲנִיז), עַל יְדֵי זֶה לְקַרְנֵי הוֹד אֹן דּוֹרַךְ דִּי עַקְסְטַעֲרַע טֵרַאפ טִינֵט הָאֵט מֹשֶׁה רַבִּינוּ זֹכָה גַעְוֹעֵן אִזּוֹ זִיִּין פִּנִּים זָאֵל שִׁינַעֲן מִיט דִּי שִׁיִּין פֻּן 'הוֹד'.

יא. דָּאס מֵיִינֵט אֹנֹו וְעַלִּין נִשְׁט לִיַּנַּעֲן אִין פִּסּוּק מִיט דִּי נִקְדוֹת עֲשֵׂר נֹאֵר מִיט דִּי נִקְדוֹת פֻּן עֲשֵׂר וְהָאֵבן מֵיִינֵט דִּי נִמְעַר צַעְהָן.

יב. אֹן אִזּוֹ שִׁרִּיבֵט אוּיָךְ דַּעַר בַּת עֵין אִין פִּרְשֵׁת בִּלְק (ד"ה יזל מִים): עַל דְּרַךְ דֵּאִיתָא בּוֹהֵר הַקְדוּשׁ (ח"ג קצא א) עַל פִּסּוּק (שיר השירים א ה) שַׁחֲרָה אֲנִי וְנֹאחַ [אִזּוֹ וְוִי עַס שְׁטִיט אִין זֹהֵר הַקְדוּשׁ אוּיָךְ דִּי פִּסּוּק 'שַׁחֲרָה אֲנִי וְנֹאחַ' - אוּיָךְ בִּין שׁוּאֲרַץ אֲבַעַר שִׁיִּין] י דְּלִית בִּיה חִוּרָא כִּלְל [דָּאס אִזּוֹ דִּי אֹת י' וְהָאֵבן הָאֵט נִשְׁט קִין וְוִיִּס אִין זִיךְ (אֹן אִזּוֹ נֹאֵר א שׁוּאֲרַעַע פִּינְטֵל)] פִּי־ הֵיא בְּחִינַת עֲנֵה [דָּאס מֵיִינֵט אִזּוֹ דִּי י' אִזּוֹ א בַּחֲמֵה פֻּן עֲנֵה] שֶׁאֵין רֹאה בְּעַצְמוֹ שׁוֹם לִבּוֹן וּמַעְלָה מְרֻב שְׁפִלּוּתוֹ בְּקֻרְבּוֹ [וְהָאֵבן צוֹלִיב זִיִּין עֲנֵה וְהָאֵבן עַר הָאֵט אִין זִיךְ זַעֲתָה עַר נִשְׁט אִין זִיךְ קִין שׁוֹם וְוִיִּס אֹן מַעְלָה].

יג. אִזּוֹ וְוִי דַּעַר פִּסּוּק זָאגט 'עֲשֵׂר תַעֲשֵׂר' וְהָאֵבן מֵיִינֵט צַעְהָן מֵאֵל צַעְהָן.

יד. אִין גַּמְרָא דֶּאֶרְט שְׁטִיט: תְּנִיָּא הִיָּה רַבִּי מֵאִיר אֲמִיר אֲמִיר חַיִּיב אָדָם לְבָרַךְ מֵאָה בְּרֻכּוֹת כִּכְל יוֹם [אֹנֹו הָאֵבן גַּעֲלַעֲרֵט ר' מֵאִיר זָאגט א מַעַנְטֶשׁ אִזּוֹ מַחֲוִיב צוֹ בַּעַנְטֶשׁן יַעֲדֵן טַאג 400 בְּרֻכּוֹת], שְׁנֵאמֶר (דברים י יב) 'זַעֲתָה יִשְׂרָאֵל מָה ד' אֶלְקִיךָ שׁוֹאֵל מַעֲמָךְ' [אִזּוֹ וְוִי עַס שְׁטִיט אִין פִּסּוּק 'מָה ד' אֶלְקִיךָ שׁוֹאֵל מַעֲמָךְ' (וְהָאֵבן פִּאֲרַלֶּאנֶט הַשִּׁי"ת פֻּן דִּיר), אֹן מַעַן דֶּרֶשְׁנֵט דִּי וְוִירַט מָה אִזּוֹ וְוִי עַס וְוִירַט גַּעֲשְׁטַאגן מֵאָה (רש"י) - אִזּוֹ הַשִּׁי"ת וְוִיִּל מַעַן זָאֵל זָאגן דִּי 400 בְּרֻכּוֹת].

טו. דַּעַר בַּת עֵין אִזּוֹ מִרְמִזּוֹ דִּי קֶשֶׁר אֹן שִׁיכּוֹת פֻּן דִּי פִּסּוּק מִיט דִּי דֶּרֶשָׁה פֻּן חז"ל, וְעָתָה יִשְׂרָאֵל 'מָה' וְכו' אֹן אֵל תִּקְרִי 'מָה' אֵלָא 'מֵאָה', אִזּוֹ דּוֹרַךְ דִּי בַחֲמֵה עֲנֵה וְהָאֵבן אִזּוֹ מִרְמִזּוֹ אִין 'מָה' וְוַעֲט מַעַן זֹכָה זִיִּין צוֹ 'מֵאָה'.

פירוש דאיתא בכתבי האר"י ז"ל שעל ידי בחינת גאון פוגם באותיות מלוי של אותיות ראשונות של השם אזוי ווי עס שטייט אין כתבי האר"י ז"ל אז דורך די בחינת 'גאון' איז ער פוגם אין די אותיות פון די מילוי פון די צוויי ערשטע אותיות פון די שם הוי"ה – דאס איז די אותיות " – ה'.

היינו מלוי יו"ד – ו"ד דאס מיינט די מילוי פון די אות 'י' וואס איז א ו' און ד'.

ומילוי ה' – אות ה' און די מילוי פון אות ה' איז א ה' (ה"ה).

היינו אותיות הוד וואס ווען מען שטעלט צוזאם די אלע אותיות המילוי פון די אותיות " – ה' איז עס די ווארט הוד .

ועל ידי בחינת ענוה שהיה למשה רבינו ע"ה זכה לשלימות הוד און דורך די בחינת ענוה וואס איז געווען צו משה רבינו האט ער זוכה געווען בשלימות צו די בחינה פון הוד.

יהי רצון שנוקה לקצת בחינת ענוה זאל זיין די רצון פון באשעפער אונז זאלן זוכה זיין צו אביסל פון די בחינת ענוה.

כן יהי רצון אמן.

פירוש דאיתא בכתבי האר"י ז"ל שעל ידי בחינת גאון פוגם באותיות מלוי של אותיות ראשונות של השם, היינו מלוי יו"ד ו"ד, ומילוי ה' אות ה', היינו אותיות הוד.

ועל ידי בחינת ענוה שהיה למשה רבינו ע"ה זכה לשלימות אותיות הוד.

יהי רצון שנוקה לקצת בחינת ענוה.

כן יהי רצון אמן.

ברכות וזה לשון האור החיים שם: כי מצינו שמדת הענוה למעלה מכל, כאומרם ז"ל (שית"ר א. ט) מה שעשתה חכמה עטרה לראשה שהיא היראה, דכתיב (תהלים קיא י) 'ראשית חכמה יראת ה'', עשתה ענוה עקב לסנדלה דכתיב (משלי כב ד) 'עקב ענוה יראת ה'', ומצינו שהעידה התורה על משה שעניו מאוד מכל האדם (במדבר יב. ג), וכשאמר ה' לכתוב הדברים מצינו לו שלא כתב 'עניו' אלא 'ענו' חסרה יו"ד, ואף זה מן הענוה, ובשכר זה זכה לקרני הוד, כי הפליא ברצונו יתברך, גם ה' הפליא חסדו לו בשנותו מכל האדם.

ז. עיין מחברת הקודש שער יציאת מצרים. והנה כדי להסיר הגאון יכיון בשם י"ה, כי גאון גימטריא י"ה, גם מלוי כזה יו"ד ה"י אותיות המלוי שהם וד"ה גימטריא גאון. וד"ס אשירה לה' כי גאה גאה (שמות טו. א) הן ב' פעמים גאון הנזכר, כי כל גאון שרשה בשם י"ה עליונים והגבוהים, כי ה' מלך גאות לבש, וכשאדם מתגאה גורם שהקליפות שאין להם את זה רק בו' קצוות שהם ו"ה יתגאו וינקו מן ב' אותיות ראשונות י"ה. וזה סוד 'והדוה בנדתה' (ויקרא טו. לג), כי אחיות החיצונים הוא בב' אותיות ו"ה מן והדוה, ועתה אוחזין גם במלוי שם י"ה שהם וד"ה, מנין גאון, וזהו והדוה ו"ה דר"ה. ועיין עוד בספר חסד לאברהם מעין ד נהר מד.

טז. וואס ער האט ישט געוואלט ארויסשרייבן די ווארט עניו בשלימות מיט די אות י' – און האט געשריבן 'ענו', איז דורכדעם האט ער מתקן געווען די אות י"ה-ה' פון שם הוי"ה וואס דער מילוי איז 'הוד' ווי אויבן ערקלערט.

גליון פרשת ראה נתנדב ע"י הרוצה בעילום שמו

רבינו הק"ר משולם פייש בן הרה"ק ר' מרדכי וצירל זי"ע ועכ"א אשר הלהב ועורר את אלפי בני ישראל בגודל מעלת לימוד ספר הקדוש זה. לרגל יומא דהילולא כ"ז אב החל בשבת קודש זה זכות הצדיק יעמוד להנדיב להתברך בכל מילי דמיטב אמן כן יהי רצון

כך כותב הבית יוסף הלכות ראש השנה, נודרין לעילוי נשמת הצדיקים כי הם ממליצים על צאצאיהם, דער בת עין האט נישט איבערגעלאזט קיין קינדער אבער מיט אייער שטיצע קויפט איר איין אלץ א מליץ יושר.

נעמט א חלק אין הפצת הגליון און זייט מנדב לעילוי נשמת אייערע קרובים און נאנטע פאר העדרות און מנדב זיין נא לפנות Mechonusa@gmail.com